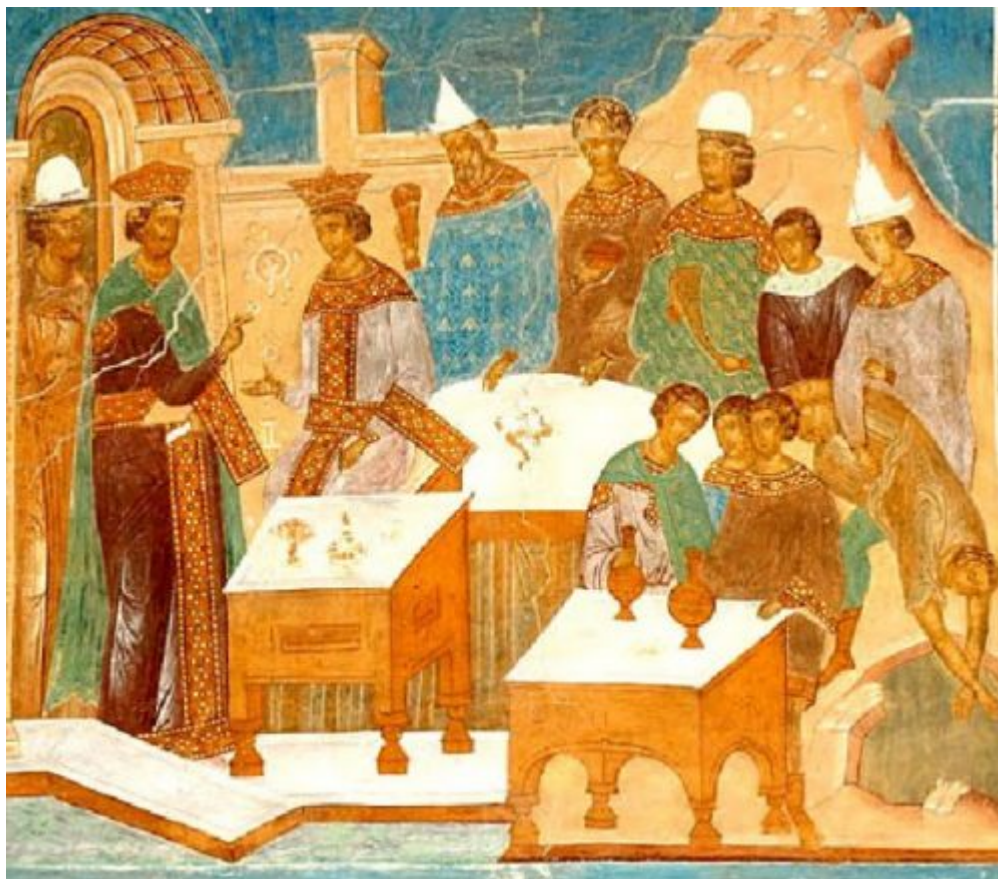

Μεταξύ αλήθειας και αρετής (Κορναράκης Ιωάννης)

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)
/ Ορθόδοξη πίστη

Ένα βασικό και ουσιαστικό κριτήριο της γνησιότητας της πνευματικής ζωής του χριστιανού ανθρώπου είναι πάντοτε η σχέση του η καλύτερα το είδος της σχέσεώς του με τις δύο αυτές ευαγγελικές αξίες· την αλήθεια και την αρετή!

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι κάθε συνειδητός χριστιανός βρίσκεται πάντοτε μεταξύ αλήθειας και αρετής, εφ' όσον η πνευματική του ζωή αποτελεί προσπάθεια συμμορφώσεώς του με τις δύο βασικές εντολές· α) «γνώσεσθε την αλήθειαν και η αλήθεια ελευθερώσει υμάς» και β) «έσεσθε ουν υμείς τέλειοι, ώσπερ ο πατήρ υμών ο εν τοις ουρανοίς τέλειός εστι».

Οι δύο αυτές εντολές είναι όντως βασικές, επειδή εφαρμοζόμενες με «νουν Χριστού» συμπίπτουν στο ίδιο πάντοτε αποτέλεσμα: στην αυθεντική και θεοφιλή βίωση της εν Χριστώ Ιησού τελειότητας.

Πράγματι στις δύο αυτές εντολές συμπυκνώνεται όλο το περιεχόμενο του Ευαγγελίου του Χριστού, εφ' όσον η Αλήθεια είναι ο Χριστός και εφ' όσον τελειότητα, στο Ευαγγέλιο σημαίνει να φθάσει ο χριστιανός στην «επίγνωσιν του Υιού του Θεού, εις άνδρα τέλειον, εις μέτρον ηλικίας του πληρώματος του Χριστού».

Αλλά το πρόβλημα της σχέσεως του χριστιανού ανθρώπου με την αλήθεια και την αρετή καταντά υπαρξιακό για την πνευματική του ζωή, δηλ. αποβαίνει ουσιαστικό κριτήριο της γνησιότητας της χριστιανικής του αυτοσυνειδησίας, επειδή η μεγάλη δυσκολία της βιώσεως των δύο αυτών ευαγγελικών αξιών βρίσκεται κυρίως στη δυνατότητα που έχει η δεν έχει ο άνθρωπος αυτός να επιλέγει σταθερά και

αμετακίνητα μεταξύ της αλήθειας και της αρετής, ως πρωταρχικό κριτήριο αυθεντικής πνευματικής ζωής, την αλήθεια!

Το πρόβλημα της σχέσεως του Χριστιανού ανθρώπου με την αλήθεια και την αρετή το διευκρίνισε ο Κύριος και το παρουσίασε με εξαιρετική σαφήνεια ιδιαίτερα με την παραβολή του Φαρισαίου. Το βασικό μήνυμα αυτής της παραβολής σε σχέση με τη γνησιότητα της χριστιανικής αυτοσυνειδησίας είναι ότι ο θρησκευτικός άνθρωπος, που στερείται ταπεινώσεως (και άρα αυθεντικής αυτογνωσίας), τείνει σταθερά στην επιδίωξη της αρετής, επειδή η αρετή είναι συνήθως η φανερή, η εξωτερική βεβαίωση (επίδειξη) τελειότητας η τουλάχιστον πορείας προς την τελειότητα.

Αλλά το ερώτημα που αισθάνεται κανείς την ανάγκη να θέσει στο σημείο τούτο είναι· γιατί ο θρησκευτικός άνθρωπος επιδιώκει την εξωτερική επίδειξη της αρετής του;

Σύγχρονες γνώσεις για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί ο ανθρώπινος ψυχισμός σε μια τέτοια περίπτωση, μας βοηθούν να αντιληφθούμε ότι κάθε άνθρωπος επιλέγει την «αρετή» ως βασικό βίωμα, επειδή το βίωμα αυτό ικανοποιεί σε ορισμένο μέτρο και κατασιγάζει σε κάποιο βάθος εσωτερικές ψυχικές ανάγκες για αυτοβεβαίωση και αυτοδικαίωση απέναντι στον εαυτό αλλά και στις απαιτήσεις του κοινωνικού χώρου. Αλλά σε μια τέτοια περίπτωση η «αρετή» λειτουργεί ως «προσωπείο», επειδή χρησιμοποιείται από τον ανθρώπινο ψυχισμό ως ψυχολογική αναπλήρωση βιωματικών ελλείψεων και κενών στη σχέση του ανθρώπου με την πραγματική εικόνα του εαυτού του. Όταν, δηλ, η εικόνα του εαυτού δεν ικανοποιεί, λόγω τραυματικών εμπειριών αισθημάτων μειονεξίας και κατωτερότητας, ο ανθρώπινος ψυχισμός αντιδρά με τη δημιουργία μιας πλασματικής εικόνας του εαυτού, που λειτουργεί πλέον ως μάσκα, ως προσωπείο. Η «αρετή» επομένως ως προσωπείο, χρησιμοποιείται για να ικανοποιηθούν ψυχικές ανάγκες για αυτοβεβαίωση και κοινωνική αναγνώριση. Γι' αυτό ο Φαρισαίος επικαλείται τις εξωτερικές αρετές του· «νηστεύω δις του σαββάτου. αποδεκατώ πάντα όσα κτώμαι». Οι θρησκευτικές αρετές του συνθέτουν το θρησκευτικό του προσωπείο, το οποίο υψώνει ως λάβαρο υπεροχής και μεγαλείου σε σχέση με τους άλλους ανθρώπους· «ουκ ειμί ώσπερ οι λοιποί των ανθρώπων»!

Από την άλλη μεριά η προτίμηση της «αρετής» συνεπάγεται μοιραίως «απώθηση» της αλήθειας στο περιθώριο της προσωπικής αλλά και της κοινωνικής συνειδησεως. Εφ' όσον ο «ενάρετος» κερδίζει κοινωνικά, προτιμώ την «αρετή» και την υψώνω μέσα μου ως την πρωταρχική πυξίδα της πορείας της ζωής μου. Μία τέτοια όμως εμμονή στην πρωταρχική αξία της «αρετής» με οδηγεί αναπόφευκτα στην παραποίηση ή την άρνηση της αλήθειας. Έτσι συμβαίνει πολλοί από μας τους

χριστιανούς, «ενάρετοι» κατά τα άλλα, να αδικούμε την αλήθεια. Να τη χρησιμοποιούμε για να στηρίξουμε την «αρετή» μας (το προσωπείο μας), στην περίπτωση λ.χ. που η μισή αλήθεια μας εξυπηρετεί η να την αθετούμε και να την αρνούμεθα στην περίπτωση που ο σεβασμός μας σ' αυτή ζημιώνει το προσωπείο μας η γενικότερα τα συμφέροντά μας!

Στο ερώτημα· σε ποιά από τις δύο αξίες ανήκει πρώτα-πρώτα ο σεβασμός, στην αλήθεια η στην αρετή, ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής σημειώνει επιγραμματικά:

«δια την αλήθειαν εστίν η αρετή, αλλ' ου δια την αρετήν η αλήθεια».

Και στη συνέχεια επεξηγεί τις συνέπειες του πρωτείου της αλήθειας η του πρωτείου της αρετής.

«Όθεν ο δια την αλήθειαν πράττων την αρετήν κενοδοξίας ου τιτρώσκεται βέλεσιν·

Ο δε την αλήθειαν αρετής ένεκεν επιτηδεύων σύνοικον έχει της κενοδοξίας την οίησιν».

Το πατερικό αξίωμα· «Για την αλήθεια βιώνεται η αρετή και όχι η αλήθεια για την αρετή» αποτελεί (πρέπει να αποτελεί) τη λυδία λίθο της γνησιότητας της χριστιανικής μας αυτοσυνειδησίας. Το να ζούμε «εν αληθεία» σημαίνει αγώνα, πόνους, δάκρυα, θλίψη, ονειδισμό και ατίμωση, αφού η αλήθεια ποτέ δεν βιώνεται χωρίς πόνους και χωρίς σταυρό. Η αρετή όμως που δεν γεννιέται και δεν προέρχεται από τους αγώνες και τα παθήματα για την αλήθεια, είναι μόνο κενοδοξία και αλαζονεία, δηλ. «προσωπείο».

Να λοιπόν το πρόβλημά μας· ποιό είναι άραγε το πρώτιστο κριτήριο και κίνητρο των πράξεών μας και του βίου μας γενικά; Η αλήθεια (ο Χριστός) η η φαντασίωση της πρωτοκαθεδρίας μας στο πλευρό ενός Χριστού της αρεσκείας των αδυναμιών μας;

Όντως, σε κάθε στιγμή της ζωής μας βρισκόμαστε μεταξύ αλήθειας και αρετής! Ποιά είναι η πρώτη επιλογή μας;

Πηγή: agiazoni.gr